GEWIJZIGD exemplaar d.d. 21 september 2021

ECONOMISCHE VISIE 2022 - 2025

DE ONDERNEMENDE GEMEENTE

Startnotitie

gemeente Krieken

GEWIJZIGD exemplaar d.d. 21 september 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Doelstelling	4
Hoofdthema's en deelthema's	5
De tijdsplanning ziet er als volgt uit:	9
Bijlage 1: kaders nieuwe economische visie	10

Inleiding

Urgentie
De afgelopen jaren zijn gedomineerd door een economische groei, een stijging van het aantal ondernemers en een stijging van de werkgelegenheid. Sinds maart 2020 is de wereld en daarmee ook de situatie in Rheden veranderd. Door de coronapandemie is grote onzekerheid ontstaan. Ten tijde van het schrijven van deze startnotitie is de onzekerheid rondom Covid19 pandemie nog steeds groot. Bovendien doen zich diverse ontwikkelingen voor die in meer of mindere mate van invloed zullen zijn op onze ruimtelijk economische ontwikkeling. De huidige economische visie is in een compleet andere tijd (2016) vastgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor het gemeentelijk lokaal economisch beleid. Daarom is het van belang om de huidige lokale economische beleidsnota te herijken op de nieuwe context.

In het Beleidsakkoord 2018-2022 “Rheden geeft Energie!” wordt aangegeven dat de gemeente het, zeker in een moeilijke economische markt, van belang vindt dat de werkgelegenheid wordt behouden en, waar mogelijk, versterkt. *“Voor het verder ontwikkelen, stimuleren en faciliteren van een duurzame en robuuste economie gaan wij daarom diverse instrumenten uitbouwen en inzetten. Zo willen we samen met ondernemers het vestigingsklimaat verbeteren. Het gaat hierbij om zowel de ontwikkeling van werkgelegenheidslocaties als het faciliteren van lokale bedrijven bij het optimaliseren van hun locatie”*.

Ambitie van Rheden
Door de gemeente wordt nadrukkelijk ingezet op versterking van het economisch DNA van Rheden. Lokaal ondernemerschap waarbij duurzaamheid, circulaire economie, arbeidsparticipatie, verzilveren van de kansen op het gebied van Zorg, Toerisme en Recreatie[1] en specifieke aandacht voor zzp’ers de uitgangspunten zijn. De gemeente Rheden is een gemeente waar ruimte is voor wonen, werken, ondernemen en (vooral) genieten!

De uitwerking van concrete acties die de lokale economie moeten stimuleren zal moeten plaatsvinden vanuit een overkoepelende economische beleidsvisie. Deze visie vormt dan ook de basis voor acties die in de komende jaren uitgevoerd moeten worden met als doel het realiseren van een robuuste en duurzame economische ontwikkeling in de gemeente Rheden. De nieuwe economische visie legt relaties met zowel de “harde” kant (ruimtelijke ordening) van de economie als met de “zachte” kant. Hierbij kan gedacht worden aan de sectoren cultuur, horeca en gezondheid. Dit zijn belangrijke onderdelen van de lokale economie. Maar minstens zo belangrijk is de aandacht voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Dit hoort bij de “zachte” kant van de economische ontwikkeling. Het is van belang om beide aspecten mee te nemen in de nieuwe economische visie.

De uitdaging
Waar staat de gemeente Rheden en waar wil de gemeente naar toe? De Inzet is een realistisch en realiseerbaar economisch beleid. Het traject dient een breed gedragen ambitie te zijn, van gemeente, het (georganiseerd) bedrijfsleven, het onderwijs en de regio. De visie gaat gepaard met een lokaal uitvoeringsprogramma waarin een aantal actiepunten is opgenomen die de gemeente gezamenlijk met het bedrijfsleven in de komende jaren tot uitvoer kan brengen. De acties geven aan waar de gemeente op in moet zetten en hoe de gemeente met de kansen en / ontwikkelingen om moet gaan.
Trefwoorden van onze uitdagingen zijn:

- Ruimte
- Talent
- Ondernemerschap
- Arbeidsparticipatie

[1] Toerisme en recreatie: voor de economische beleidsvisie stellen we toerisme op de eerste plaats i.v.m. het economisch belang van verblijf voor de economie.

Doelstelling

Maar wat is nu eigenlijk de rol van de gemeente? Gemeenten zijn een belangrijke speler in het netwerk van de economie. Dit netwerk bestaat uit overheden, ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en inwoners. Om een vitale economie te krijgen moet de gemeente in ieder geval een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol vervullen. Gemeenten moeten zeker niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Maar zij kunnen er wel voor zorgen dat de kwaliteit van het vestigingsklimaat dusdanig is dat het bedrijfseconomisch functioneren van bedrijven hierdoor wordt gestimuleerd en niet belemmerd. Voor werkenden is er een stimulerende en aantrekkelijke werkgelegenheid. Maar ook voor de inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, om hen in hun kracht zetten en hen in staat te stellen meer uit zichzelf te halen en te prikkelen om te werken.

Onze missie is dan ook:
Bouwen aan een duurzaam ondernemersklimaat waarin het prettig ondernemen, werken en wonen is.

De economische visie en het uitvoeringsprogramma zijn belangrijke documenten waarin wordt opgenomen welke ambitie de gemeente op lokaal niveau heeft en op welke wijze er uitvoering aan wordt gegeven en vooral ook met wie en door wie. Het uitvoeringsprogramma moet realistisch zijn in de uitvoering en leiden tot tastbare resultaten.
Er moeten keuzes gemaakt worden, keuzes die de lokale economische ontwikkeling moeten stimuleren. De visie zal er voor moeten zorgen dat de lokale economie robuust is en bestand is tegen conjuncturele pieken en dalen. De vergrijzing (in de gemeente Rheden bovengemiddeld), de langere levensverwachting en de nieuwe zorgtechnieken maken dat de economische kansen vooral liggen in de Zorgsector en Toerisme & Recreatie. Innovatie (eHealth) in de zorg, meer zorg dichtbij de burger (eerstelijns- en thuiszorg) en minder langdurig verblijf in een zorginstelling of ziekenhuis zijn ontwikkelingen die onze gemeente kansen bieden. De ligging van de gemeente Rheden maakt dat het een unieke omgeving is om zorg en hoogwaardig verblijf te combineren.

In het najaar van 2021 en het begin van 2022 werken wij toe naar de nieuwe economische visie 2022 – 2025 en uitvoeringsprogramma. Er wordt een traject doorlopen waarbij verschillende stakeholders worden uitgenodigd om mee te denken en bij te dragen aan de inhoud. Ook zal in het uitvoeringsprogramma aangegeven worden welke rol elke partij heeft (stimulerend/ aanjagend/ faciliterend/ uitvoerend). Met deze startnotitie zetten wij koers naar de economische visie 2022 – 2025.

Hoofdthema's en deelthema's

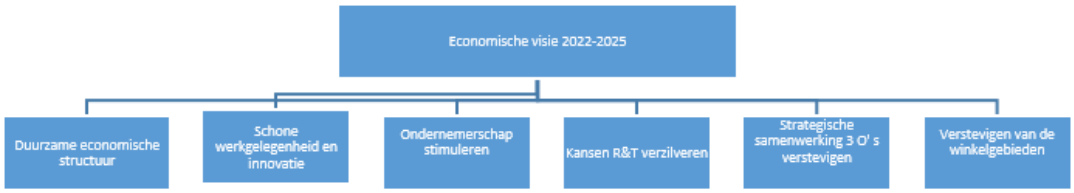
Het Rijksbeleid, regionaal en lokaal beleid (zie bijlage 2) leiden tot verschillende hoofdthema's die we in de nieuwe Rhedense economische visie aandacht willen geven. Hierbij is ook gekeken naar de huidige economische structuur van de gemeente Rheden. Voor de onderbouwing van onze keuzes is gebruik gemaakt van o.a. CBS-data en informatie vanuit de Rabobank. Daarnaast zijn deelnemers aan de triple helix samenwerking en de lokale ondernemersverenigingen betrokken bij inhoud van deze startnotitie. De regionale ontwikkeling Groene metropoolvisie en de bijbehorende opgaven inzake de Groene metropoolvisie is ook gebruikt om te komen tot de voorgestelde thema's.

Gemeente Rheden wil de economische structuur versterken. Ondernemen in de gemeente Rheden moet op een duurzamer en circulaire wijze plaatsvinden. Gemeente Rheden moet in de toekomst kritischer worden in de profilering. De gemeente moet het in de toekomst niet hebben van grootschalige uitbreidingen van bijvoorbeeld bedrijventerreinen en nieuwe winkelgebieden. Er zal meer ingezet moeten worden in het verzilveren van kansen die zich voordoen. In een aantal specifieke sectoren liggen kansen om ook de lokale economie te versterken. Daarbij denken wij onder andere aan de groeiende markt van zoals gezegd een hoogwaardige zorg en wellness, daarnaast zijn er mogelijkheden in het versterken van de toegevoegde waarde van onze toeristische en recreatieve kwaliteiten en het aanjagen van startend ondernemerschap als spin-off van onze (groene) onderwijsinstellingen. We moeten de ambitie hebben om studenten meer aan onze gemeente te binden door hen te faciliteren in behoeften en mogelijkheden, bijvoorbeeld door het stimuleren van start-ups en het bieden van een voldoende passende en betaalbare woningaanbod (woonvisie 2020-2026).

De voorgestelde hoofdthema's zijn:

1. Ontwikkelen van een duurzame economische structuur (gewenste economisch DNA bepalen).
2. Inzetten op schone werkgelegenheid en innovatie.
3. Stimuleren en aanjagen van ondernemerschap (behoud van talent).
4. Verzilveren van de kansen op het gebied van Toerisme & Recreatie passend op de schaal van Rheden, waaronder verblijfsrecreatie stimuleren.
5. Verstevigen van de strategische samenwerking (o.a. met het onderwijs en bedrijfsleven).
6. Versterken van de winkelgebieden (winkelgebieden transformeren **van economisch gedreven** naar **belevings-gedreven** opzet).
7. Vergroten van de inclusieve samenleving.

De zeven thema's waarmee in de gemeente Rheden wordt gewerkt aan een vitale economie, maken ook onderdeel uit van het begrip 'brede welvaart'. Op landelijk en op regionaal niveau heeft het CBS een Monitor Brede Welvaart (MBW) ontwikkeld. De MBW monitort de brede welvaart van gemeentes, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van meer dan veertig indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale samenleving. De brede welvaart gaat uit van het principe dat de welvaart van mensen doorgaans vooral wordt mogelijk gemaakt door de omstandigheden in hun directe leefomgeving. Of mensen een baan kunnen vinden, in veiligheid leven of bevredigende sociale relaties met anderen weten te onderhouden, wordt voor een belangrijk deel bepaald door wáár ze wonen, werken en leven. Een hierop toegespitste economische visie en uitvoeringsprogramma is in het kader van het bereiken van deze (brede) welvaart van belang.

Ad1 Duurzame economische structuur
De verduurzaming die gaande is en in de toekomst alleen nog meer zal plaatsvinden gaat leiden tot ingrijpende veranderingen. De verduurzaming is al gaande op tal van terreinen, zoals onze energievoorziening, ons grondstoffenverbruik en ons voedselsysteem. De veranderingen zullen niet alleen de fysieke leefomgeving beïnvloeden, maar ook de manier waarop we werken, produceren, consumeren, ons verplaatsen enzovoort. De duurzame samenleving vraagt om andere productieprocessen, vaardigheden, verdienmodellen en regels. Een economie, kortom, met een andere economische structuur. De gemeente Rheden zal, meer dan ooit, moeten bewegen richting een duurzame economische structuur. Ondernemen in Rheden dient in de toekomst vooral gericht te zijn op ondernemen met respect voor de belangrijkste duurzaamheidsprincipes: gericht op energieneutraliteit, de circulaire economie, klimaatbestendigheid en natuur inclusieve landbouw. Een belangrijke en noodzakelijke ontwikkeling is de kringlooplandbouw. Het belangrijkste principe van kringlooplandbouw is dat er niet meer land en grondstoffen voor landbouw worden gebruikt, dan noodzakelijk is om ons voedsel te produceren
De centrale vraag hierbij is hoe de gemeente Rheden kan sturen op de transitie naar een duurzame economie, welke strategieën en instrumenten de gemeente daartoe tot haar beschikking heeft en vooral op welke wijze de ondernemers te betrekken. Waar gesproken wordt over ondernemers worden vanzelfsprekend ook de agrarische ondernemers bedoeld en de ondernemers die ondernemen middels landgoedbedrijven.

Een duurzame economische structuur betekent ook dat we moeten blijven werken aan veilige werklocaties. Een veilige werkomgeving vergroot immers ook de aantrekkelijkheid van het ondernemersklimaat. Het gemeentelijke veiligheidsplan is leidend hiervoor. De integrale benadering (economie & veiligheid) moet hierbij verder worden versterkt.

Een belangrijk onderdeel bij het verduurzamen van ondernemen is circulariteit, bijvoorbeeld het opzetten van gesloten grondstoffenketens en hergebruik van materiaal. Dit vraagt specifieke aandacht en zal in samenhang met deze visie maar wel in een separaat visiedocument aan de Raad worden voorgelegd.

Ad2 Schone werkgelegenheid en innovatie
De gemeente Rheden wil gaan voor economische groei, maar dan op een duurzame wijze. Samen met onze partners in het onderwijs, ondernemers en de regionale partners moet duurzame innovatie worden gestimuleerd. Dit moet uiteindelijk leiden tot meer ondernemerschap in de gemeente Rheden en daarmee *schone werkgelegenheid*. Met schone werkgelegenheid bedoelen we werkgelegenheid die rekening houdt met de identiteit van de gemeente Rheden en vooruitstrevend is op het gebied van duurzaamheid en circulariteit. Belangrijk aandachtspunt is hierbij op welke wijze, passend voor de schaal van de gemeente Rheden, meer tastbare resultaten gerealiseerd kunnen worden door het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Ad3 Ondernemerschap stimuleren
De gemeente Rheden wil ondernemerschap stimuleren. Hechte netwerken (open community) moeten ervoor zorgen dat kennis gedeeld kan worden met bijvoorbeeld startende ondernemers. Succesvolle ondernemers blinken uit in het ontwikkelen van een groot netwerk, met een groot onderling vertrouwen. Het slagen van startende ondernemers hangt af van de kennis en persoonlijke vaardigheden van de ondernemers. Hoewel ondernemerschap ook een kwestie is van ambitie en doorzettingsvermogen, zijn de benodigde vaardigheden en inzichten aan te leren. Ondernemerschap moet ook in het onderwijs verder worden bevorderd.

In de nieuwe economische visie en uitvoeringsprogramma moet het onderwerp zzp'ers een aparte plek krijgen. Zzp'ers zijn van groot belang voor de Rhedense economie en dat maakt, mede door de kwetsbaarheid van deze doelgroep ondernemers, dat speciale aandacht noodzakelijk is. De ondernemersvereniging Rheden & De Steeg heeft een eigen ZZP-visie opgesteld en vormt daarmee een belangrijke informatiebron voor de nieuwe economische visie.
Gemeente Rheden wil nog meer inzetten op een betere dienstverlening voor de ondernemers. Tijdens het proces voor de nieuwe economische visie dient bekeken te worden op welke wijze de economische dienstverlening nog meer kan aansluiten bij de beleefwereld van de ondernemers.

Ad 4 Kansen in de T&R verzilveren
De gemeente Rheden ziet de sector vrijetijdseconomie als een kansrijke sector voor de gemeente, die bijdraagt aan een grotere economische differentiatie. De landschappelijke kwaliteiten van de gemeente Rheden en de ambitie om een duurzamere gemeente te worden maakt dat kansen die zich voordoen in de vrijetijdseconomie meer verzilverd kunnen worden. Dit betekent dat de gemeente ook 'out of the box' moet durven te denken en bereid is om samen met de ondernemers te investeren in ontwikkelingen de bijdragen aan de vrijetijdseconomie. De ligging van de gemeente Rheden maakt ook dat het een unieke omgeving is om zorg en hoogwaardig verblijf te combineren. De uitdaging is om dit in harmonie te laten zijn met de kernkwaliteiten van ons landschap en de natuur.

Ad 5 Strategische samenwerking versterken
De ambitie is om de strategische samenwerking met verschillende partners te versterken. Een belangrijke ontwikkeling in dit verband is de lokale Triple Helix. De ambitie is om de samenwerking tussen de 3 O's (onderwijs, ondernemers en overheid) verder te versterken. Deze samenwerking (Triple Helix) moet op langere termijn bijdragen aan economische ontwikkeling en daarmee ook aan meer werkgelegenheid. Dit vraagt een goede borging van de Triple Helix op lokaal niveau zodat projecten snel van de grond komen. De Triple Helix biedt meerwaarde door de interactie tussen de verschillende partijen maar ook voor de regio is de lokale Triple Helix een meerwaarde. Daar waar onderwijs – overheid – ondernemers samenwerken opereren de verschillende partijen niet meer los van elkaar, maar zoeken zij interactie op om zo meer te kunnen bereiken.

Binnen de Triple Helix wordt samengewerkt aan maatschappelijke thema's en aan innovatie. De lokale Triple Helix is ook de plek waar groene kennis, groene (economische) activiteiten, natuur en cultuurhistorie de basis vormen voor een duurzame netwerk. Een aantal onderwijsinstellingen uit de gemeente Rheden (van Hall larenstein, Helicon en het Aeres college) vormen een belangrijk onderdeel om de groene kennis te verbinden met (nieuwe) groene economische activiteiten.

Ad 6 Verstevigen van de winkelgebieden
De winkelgebieden in de gemeente Rheden vormen een belangrijke drijvende kracht achter de lokale economie. Grote veranderingen in de afgelopen jaren zetten winkelgebieden echter onder druk
De huidige ontwikkelingen in lRetail stellen winkeliers voor grote dilemma's. Verandering van het gedrag van consumenten en de toegenomen dynamiek als gevolg van technische innovaties, dwingen de winkelier om zich continu aan te passen. Alleen kansrijke winkelgebieden, ingericht op de wensen en eisen van de moderne consument zullen vitaal kunnen blijven. Dit betekent ook voor de gemeente Rheden dat het nog kritischer zal moeten worden op de uitvoering van de detailhandelsstructuurvisie Kiezen voor Eigen kwaliteit. Dit betreft een dynamisch document waarbij tussentijdse bijstellingen aan de orde kunnen zijn. Nagedacht moet worden over specifieke profilering van winkelgebieden en welke rol horeca daarin kan spelen. Daarnaast zal er gekeken moeten worden naar korte termijn acties die bijdragen aan het vergroten van de levensvatbaarheid voor specifiek de horeca.

Ad 7 Vergroten van de inclusieve samenleving
De gemeente Rheden beoogt een inclusieve samenleving, waarbij mensen zoveel mogelijk meedoen in betaald werk en, als dat (nog) niet mogelijk is, via andere vormen van participatie. Gemeente Rheden is een gemeente met een gevarieerde sociaal-economische structuur. Lokale ondernemers zijn hierbij een onmisbare schakel. De gemeente wil meer inzetten op nieuwe initiatieven en ideeën op het gebied van arbeidsparticipatie, duurzaamheid en vrijetijdseconomie. Daarvoor is het noodzakelijk dat ondernemers een klantgerichte en op behoefte gefocuste dienstverlening ontvangen. Tegelijkertijd is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van bedrijven als het gaat om leerwerkplekken, stageplaatsen, werkervaringsplekken en (vooral!) banen. Een instrument dat kan bijdragen aan meer betrokkenheid van ondernemers bij maatschappelijke vraagstukken is Social Impact Bonds. De essentie hiervan is dat Private partijen zorgen voor de financiering en het opzetten en uitvoeren van een overheidsprogramma.

De tijdsplanning ziet er als volgt uit:

september 2021	Startnotitie economische visie 2022-2025 in gemeenteraad
Oktober, november en december 2021	Werksessies met belanghebbenden [2](o.a. het georganiseerde bedrijfsleven en regionale partners) en interne beleidsvelden
December 2021	Verwerken resultaten bijeenkomsten in concept economische visie
December 2021	Bespreken concept economische visie met portefeuillehouder, belanghebbenden en interne beleidsvelden
December 2021	Verwerken opmerkingen portefeuillehouder, belanghebbenden en interne beleidsvelden
Januari 2022	Concept economische visie naar het college ter bespreking
Januari 2022	Verwerken opmerkingen college en ter vaststelling naar het gemeenteraad
Januari 2022	Economische visie en uitvoeringsprogramma ter vaststelling naar de raad

[2] Raadsleden zijn van harte welkom bij de sessies (toehoorder).

Bijlage 1: kaders nieuwe economische visie

De economische ontwikkeling is niet exact te voorspellen en afhankelijk van vele factoren. De nieuwe economische visie en het uitvoeringsprogramma moeten daarom dynamisch documenten zijn. Dat betekent dat er tijdens de uitvoering voortdurend overleg plaatsvindt met het bedrijfsleven en dat, indien er noodzaak is, de economische visie en uitvoeringsprogramma bijgesteld kan worden op basis van nieuwe inzichten of ontwikkelingen. Er zijn vele kaders die effect hebben op de nieuwe economische visie. We noemen hier de belangrijkste kaders.

Rijksbeleid
*V*anuit de nationale economische agenda, komen met name de volgende speerpunten naar voren:

- Meer innovatie in de zogenaamde topsectoren.
- Verduurzaming van het bedrijfsleven.
- Vergroten van de kennis op het gebied van ICT en technologie.
- Vergroten van de kenniseconomie door samenwerking tussen de zogenaamde 3 O's.

Provinciaal beleid
Provincie Gelderland werkt aan het verbeteren van de kennisinfrastructuur, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De provincie Gelderland streeft naar meer innovatie in de economie, waarmee wordt bijgedragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals energietransitie, gezondheid en landbouw. Thema's zijn:

- Onderwijs en arbeidsmarkt.
- Werklocaties.
- Vestigingsklimaat en innovatie.
- Circulaire economie.
- Beheer, onderhoud en verbetering infrastructuur.
- Gebruik infrastructuur.
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
- Gebiedsagenda Gelderse Corridor.
- Veluwe-op-1.

Coalitieakkoord Rheden
In het coalitieakkoord "Rheden geeft energie" zijn op het gebied van economie verschillende doelstellingen opgenomen:

- Verduurzamen van ondernemerschap.
- Streven naar goed en voldoende werkgelegenheid.
- Vergroten van de arbeidsparticipatie.
- Meer lokale ondernemers betrekken bij overheidsopdrachten.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige winkelgebieden.
- Het verder ontwikkelen van een circulaire economie.

Aandachtspunten vanuit het werkveld
De gemeente Rheden kent een sterk vertegenwoordig georganiseerde bedrijfsleven. Er wordt structureel contact gehouden met al deze ondernemersverenigingen. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn de lijntjes kort en levert dit de gemeente nuttige informatie op. De volgende aandachtspunten zijn in de afgelopen jaren met de gemeente Rheden gedeeld:

1. Zzp'ers verdienen speciale aandacht.
2. Intensiever betrekken van lokale ondernemers bij overheidsopdrachten.
3. Kansen verzilveren op het gebied van Toerisme & Recreatie door 'out of the box' te denken.
4. Probeer studenten te behouden in de gemeente Rheden.
5. Creëer fysieke ruimte om ondernemerschap te stimuleren.
6. Geef ruimte aan agrariërs om te blijven ondernemen.
7. Zet in op versterken van de winkelgebieden.